No. 280. 1838

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS- BLAD.

Zaturdag 24 November.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 21sten November.

Men hoort thans spreken over eene soort van coalitie tusschen de doctrinaire partij en de linkerzijde der kamer. De voorslag en de voorwaarden daartoe zijn van den heer *Duvergier de Hauranne* uitgegaan, en de oppositiebladen schijnen genegen, om tot die verbindtenis de hand te bieden, welke strekken zou om het tegenwoordig ministerie bij de aanstaande zitting tot het nemen van deszelfs demissie te noodzaken, waarna de tot zoo ver vereenigde partijen zien zouden, wie de grootste kans en invloed had, om de plaats der afgetredenen te vervullen. De heer *Guizot* houdt zich, althans openbaar, buiten dit plan en draagt zorg van niet vooruit zijne gevoelens over de aanstaande zitting te openbaren. Van den anderen kant wordt het gerucht weder met vertrouwen rondgedragen, dat er bij het bestuur kwestie is van de aftreding der heeren *Salvandy*, *Rosamel* en *Bernard*, maar dat zij nog steeds in het ministerie blijven, uit hoofde dat men geene geschikte lieden vinden kan om hen te vervangen, en die bewilligen, om in het bestuur te komen met den heer *Molé* aan het hoofd.

— Men begint zich te beklagen over den langen duur der blokade van de Mexikaansche kusten. Reeds voor een maand werd verzekerd, dat het bestuur aldaar voorstellen had gedaan om tot eene schikking te komen. Uit de jongste berigten over Londen blijkt het intusschen, dat de blokade met dezelfde gestrengheid voortduurt, en het Mexikaansche bewind zich beijvert om de punten langs de zeekust te versterken. Zoodra de gedane voorstellen onvoldoende geweest zijn, oordeelt men dat aan de zaak, 't zij dan door geweld, of door bemiddeling, een einde moest gemaakt worden, naardien die onbepaalde blokade, behalve het nadeel aan den handel toegebragt, niet alleen groote kosten veroorzaakt, maar tevens gestadig bevreesd doet zijn voor gevaarlijke ziekten aan boord der schepen. Uit de engelsche bladen heeft men gezien, dat de britsche gezant in Mexiko, de heer *Pakenham*, onlangs naar zijn post teruggekeerd is, met bijzondere instructiën omtrent het hangende geschil. Met verlangen ziet men dus zijne komst en zijne bemoeijingen aldaar te gemoet, of het hem gelukken zal de beide partijen door voorstellen eener billijke schikking te bevredigen.

— De heer *Thiers* is gisteren in de hoofdstad teruggekomen.

— Uit Londen heeft men vernomen, dat aldaar ll. Vrijdag een aanslag is beproefd op den zich noemenden hertog van Normandije, die zich in den laatsten tijd te Londen ophoudt. Hij had een pistoolschot door den arm gekregen. De moordenaar was bevonden te zijn een hoefsmid *Desari Rousselle*, die vroeger in het proces der hertogin *van Berry* betrokken geweest, maar het ontkomen was.

— Men herinnert zich het gerucht kort na de terugkomst van den maarschalk *Soult* uit Engeland, dat de hertog *van Wellington* op uitnoodiging van den maarschalk, weldra een bezoek in Frankrijk zou komen doen. Thans verzekert men, dat de hertog aan den maarschalk een brief geschreven heeft, waarin hij zich verschoont van niet in Frankrijk te komen, waar zijne tegenwoordigheid, naar hij er zou bijvoegen, bovendien bij de fransche natie niet zeer aangename herinneringen zou te weeg brengen. Zeker is het overigens, dat men hier den hertog niet met den luister, dien de maarschalk in Engeland ten deel viel, zou kunnen ontvangen.

— In een berigt van de Spaansche grenzen, door het *Mémorial Bordelais* gegeven, wordt verzekerd, dat bij don *Carlos* en zijne raadslieden het besluit genomen was, om vooreerst geene expeditiën naar het midden en zuiden van Spanje meer uit te zenden. De mislukking van de meeste dier expeditiën, waar zij een bepaald doel op het oog hadden, en die meerendeels aan de moeijelijkheid, om zich krijgsbehoeften te verschaffen, en om de kavallerie der koningin te wederstaan, toegeschreven werd, was de reden daarvan. Naar aanleiding van dit besluit had *Merino* in last gekregen, om met zijne bende in de Baskische provincien terug te keeren. Waarschijnlijk zou dus de winter in de Baskische provincien zonder groote krijgsbewegingen voorbijgaan, en de oorlog alleen in Valencia en Arragon door *Cabrera* met levendigheid onderhouden worden.

— Uit de nadere berigten uit Madrid tot den 13den, vernemt men, dat de staat van beleg der hoofdstad waarschijnlijk dien dag of den volgenden zou opgeheven worden. De ministers, genoopt om zich bij de cortes over den staat van beleg te verantwoorden, wilden, ter vermijding van hevige aanvallen, vooraf de gewone orde herstellen. — Al de personen in de laatste dagen gearresteerd waren na een kort verhoor onder borgtogt weder op vrije voeten gesteld. Deze te laat genomen maatregel had nieuwe ontevredenheid gewekt. — *Narvaez* ontving op zijne reis naar Andaluzie vele blijken van toegenegenheid. Te Santa-Cruz de Mudela hadden de nationale garden hem eershalve het bevel over een bataillon derzelve opgedragen. — De jongste memorie van den generaal *Espartero* deed te Madrid nog veel van zich spreken. Dezelve was nu te Madrid in druk verschenen, zoo het heette, buiten toedoen van den generaal. — *Espartero* komt in deze meervermelde memorie voornamelijk neêr op de noodzakelijkheid, dat zoo men een reserve-leger wilde oprigten, het voor de operatie-korpsen behoorde te zijn, en derzelver organisatie dan behoorde plaats te hebben, onder toezigt der bevelvoerende generalen, in de plaatsen door deze gekozen. Maar de vorming van een afzondelijk reserve-leger, tot andere bedoelingen bestemd, wanneer het operatie-leger zelf aan het noodige gebrek had, om den oorlog te voeren, was eene ongehoorde zaak, en zelfs al had het gouvernement de middelen, dan zou het nog eene dwaasheid zijn zulk een aanzienlijk leger in la Mancha en Nieuw-Kastilie te gebruiken, terwijl Arragon, Valencia en Katalonie hoog noodig versterking behoefden, om het tegen de karlisten vol te houden. Aan het gemis van ondersteuning in geld en manschappen was het te wijten, dat de generaal in de reeks van overwinningen gestuit werd, die zooveel van zich deed verwachten. De troepen hadden zich bij betere ondersteuning kunnen herhalen en de ongelukkige natie zou niet de speelbal van vreemden invloed en kuiperijen zijn. Bij de oprigting van een reserve-leger zou zich, daar alle hulpbronnen derwaarts zouden toegevoerd worden, eene groote moedeloosheid van het operatie-leger meester maken. Het opdragen eener onbepaalde volmagt aan den generaal *Narvaez*, gaf een volslagen bewijs van het weinig doorzigt en de ligtvaardigheid, waarmede men had gehandeld. Om een generaal met een dergelijk gezag te bekleeden, moest men zeker zijn van zijne bekwaamheid en voorzigtigheid en dat hij er nimmer misbruik van maken zou; anders benadeelde men het algemeen belang en ontzenuwde men de krijgstucht.

— Ter beurze, waren heden de binnenlandsche fondsen over het algemeen lager gestemd dan gisteren. De notering was heden (21 November) 5 pCt. 110,60; 3 pCt. 81,90; Nap. r. 102,30; Sp. Ard. 17; Rom. L. 101¾.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 19den November.

Uit Berlijn schrijft men van den 17den November:

» Men verzekert, dat de inwoners van de Rijnprovincien aan Z. M. den koning een adres hebben aangeboden, in hetwelk zij Hoogstdenzelven verzoeken, om met de meeste gestrengheid de oproerlingen te Keulen te straffen.

» Z. K. H. Prins *Albert* en Hoogstdeszelfs gemalin zijn uit Silezië, alwaar zij eenigen tijd hebben doorgebragt, op de landgoederen, welke hun uit de nalatenschap van wijlen H. M. de koningin der Nederlanden zijn ten deel gevallen, teruggekomen.

» Z. K. H. is een der rijkste Prinsen van het Koninklijk Huis, daar de erfenis van lord *Keith*, de bezittingen en de apanages van dien Prins nog vermeerderen.

— Op den 18den dezer vierde de landgraaf *Lodewijk* van Hessen Homburg, gouverneur der duitsche bondsvesting Luxemburg, zijnen vijftigjarigen diensttijd in het pruissische leger. Bij die gelegenheid ontving de graaf van wege den koning van Pruissen een brief van gelukwensching met de in brillanten omzette teekenen der orde van den Zwarten Adelaar.

— Aan de Moskausche barrière, te Petersburg, is, op bevel des Keizers, eene zegepoort opgerigt en dezer dagen ingewijd, ter gedachtenis aan de heldendaden, door de Russische krijgsmagt in de jaren 1826 tot 1831 bedreven in de oorlogen tegen de Perzen, Turken en Polen.

— Keizer *Nikolaas* heeft, tot duurzame herinnering aan het verblijf zijner gemalin in de badplaats Salzbrunn, aldaar een uitgebreid stuk gronds doen aankoopen, tot oprigting van een hospitaal, in hetwelk bestendig zes arme badgasten en zes hulpbehoevende inwoners der omliggende dorpen verpleegd zullen worden.

— Te Leipzig heeft de vereeniging, die zich in het vorig jaar aldaar gevormd heeft, om bijdragen voor de zeven verbannen Gottinger hoogleeraren in te zamelen, een verslag opgemaakt, waaruit blijkt, dat een som van omstreeks 7000 rthlr. bij haar werd ontvangen, en heeft zij thans besloten om de voormelde professoren gedurende drie jaren bijdragen daaruit te doen toekomen, met uitzondering van professor *Ewald*, die eene aanstelling heeft bekomen, en *Gervinus*, die van den onderstand heeft afgezien.

— Uit Posen verneemt men met zekerheid, datde aartsbisschop steeds de bevoegdheid van den burgerlijken regter tot het beoordeelen zijner zaak ontkent. Thans zal in den minister- en staatsraad beslist worden, of, ondanks deze tegenkanting, het regtsgeding aangevangen zal worden. Wordt deze vraag toestemmend beslist, dan zal zulks waarschijnlijk de verwijdering van den Aartsbisschop van Posen ten gevolge hebben. Intusschen gelooft men niet, dat, zoolang zulks kan vermeden worden, door den Staat verdere stappen, die aanleiding zouden kunnen geven, tot wederkeerige verdere maatregelen, gedaan zullen worden, vermits men het *status quo* schijnt te willen handhaven, vertrouwende, dat de Pauselijke Stoel, onder den opvolger van *Gregorius XVI*, zijne tegenwoordige inzigten en verwachtingen zal opgeven.

— Z. M. de Koning van Beijeren heeft een der staatsgevangenen van 1833, den zoon eens advokaats, deszelfs verdere vestingstraf kwijtgescholden.

— De Beijersche veldmaarschalk *von Wrede*, bevindt zich tegenwoordig in een gevaarlijken toestand, die weinig hoop op zijn herstel overlaat.

— Uit Weenen schrijft men van den 12den, dat de Oostenrijksche gezant aan het russische hof, graaf *Fiquelmont*, uit Italie terug was gekomen en binnen kort naar zijn' post zou terugkeeren.

— Uit Florence schrijft men van den 8sten dezer: Bij de in derzelver gevolgen nog niet te overziene voordeelen, welke de krooning te Milaan, niet alleen voor het Lombardysch-Venetiaansche rijk maar voor geheel Italie hebben moet, kan gewis onder de niet geringste deze gerekend worden, dat de keizer bij zijn verblijf te Milaan van de boekhandelaars van Lombardye een verzoek aannam, waarbij deze de bescherming van den letterkundigen eigendom aan zijne zorgen aanbevalen, en op het groote nut de aandacht vestigden, 't welk in het algemeen van een, met dat inzigt, tusschen de voornaamste staten van Italie getroffene overeenkomst, voor de italiaansche letterkunde zoude hebben. » Wanneer — dus schrijft men verder in dit berigt — voor Italie de tijd zal komen (en wie die eenig vertrouwen stelt in den tegenwoordigen toestand des lands gevoelt niet dat die tijd nadert), dat men er den nadruk als eene barbaarsche uitvinding aanmerkt, zal men duidelijker kunnen inzien, op welke eene edele wijs een volk door een dusdanig verzoek den schenker der amnestie heeft geëerd. Niet te miskennen zijn de zwarigheden, die de uitvoering van zulk een plan in den weg staan; maar men ziet op het jongste voorbeeld van Duitschland, waar een vaste wil nog veel grooter bezwaar uit den weg ruimde.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 23sten November.

Uit Stuttgardt wordt van den 13 geschreven, dat Z. K. H. de Erfprins *van Oranje* zich aldaar voortdurend bevindt. H. M. de koningin van Wurtemberg, de Erfprins *van Oranje* en de Prinses *Sophia*, hadden zich den vorigen zaturdag naar Kirchheim begeven, om bij de moeder der koningin een bezoek af te leggen.

— Bij de vermelding gisteren door ons gedaan van het eervol ontslag, door Z. M. aan den heer *J. C. Goldman* verleend, uit deszelfs betrekking van vice-president van den raad van Neêrlands Indie, moeten wij nog voegen, dat de heer *Goldman*, als een bewijs van 's Konings tevredenheid over zijne langdurige en getrouwe dienst, door Hoogstdenzelven, tot den Nederlandschen adelstand is verheven, zoo voor zich als voor zijne wettelijke, mannelijke en vrouwelijke afstammelingen.

Voorts hebben wij vernomen, dat de heer mr. *P. Merkus*, in zijne vorige betrekking van lid in den genoemden raad, binnen kort naar Indië zal terugkeeren.

Volgens de laatste Indische berigten, zou de heer *Reijnst*, lid in den raad van Nederlandsch Indië, en vroeger directeur-generaal der financien aldaar, en de heer *van Nes*, resident van Passaroeang, zich al spoedig met verlof naar Nederland begeven.

— Bij eene ministeriele resolutie is dezer dagen vastgesteld, dat de briefwisseling van en met den procureur-generaal bij den Hoogen Raad treden zal in het volle genot van den geheelen vrijdom van briefport, vroeger aan de correspondentie van en met den procureur-generaal bij het voormalig hooge geregtshof toegekend; dat de procureur-generaal bij de provinciale geregtshoven, mitsgaders de officier van justitie bij de criminele regtbank te Amsterdam, denzelfden vrijdom zullen genieten voor hunne correspondentie over dienstzaken onderling, mitsgaders voor die met alle ambtenaren en autoriteiten binnen den omtrek van hunnen provincie, of van hun regtsgebied, respectivelijk fungerende; en dat de officiers van justitie bij de arrondissements-regtbanken, de regters-commissarissen en de kanton-regters, in het genot van den vrijdom zullen opvolgen aan de voormalige officiers van justitie bij de regtbanken van eersten aanleg, de regters ter instructie en de vrederegters.

— Bij koninklijk besluit is Z. Exc. de Minister van Staat, belast met de generale directie voor de zaken der Hervormde Kerk, enz., gemagtigd, om daar, waar hij zulks zal noodig achten, de godsdienstige Israël. school-commissien te doen vervangen door één of twee personen, met den titel van godsdienstig Israëlitisch schoolopziener, [illegible] zulks nuttig geacht wordt, Rabbijnen-inspecteurs kunnen worden toegevoegd.

Wijders is bepaald, dat voortaan diegenen welke verlangen eenig examen als godsdienstig Israëlitisch onderwijzer af te leggen en niet verlangen tot leeraar te worden verklaard, zich vooraf met de vereischte schriftelijke bewijzen en getuigschriften aan gecommitteerden der hoofd-commissie tot de zaken der Israëliten moeten vervoegen, ten einde die in orde bevindende, met hun visa te voorzien en hen tot het examen toe te laten, en dat dit examen zal worden afgelegd voor eene algemeene commissie van examinatoren, door Z. Exc. den Minister van Staat te benoemen, [illegible] binaal-collegie van examinatoren, te Amsterdam zal bijeenkomen; en bestaan uit acht leden, namelijk vier uit het Rabbinaal-collegie, waaronder twee Rabbinale leden, en vier andere notabele en kundige personen; zullende Z. Exc. de Minister van Staat voornoemd al de vereischte bepalingen maken, bijzonder zoo ten aanzien der over te leggen getuigschriften, als van het examen zelve, terwijl het nogtans aan Z. Exc. den Minister van Staat blijft vrijgelaten, om personen, die als onderwijzers van den eersten of minsten rang tusschentijds wenschen te worden geadmitteerd, op voordragt der hoofd-commissie, naar eene der bestaande school-commissien te verwijzen, ten einde voor dezelve het examen af te leggen.

— Laatstleden Vrijdag is er te Lage-Zwaluwe brand ontstaan, in eene buurt de [illegible] genaamd. In weerwil van alle bijgebragte hulp, is er eene schuur met vlas en een huis in de asch gelegd. Gelukkig dat er weinig of geen wind was, anders had welligt de schade ontzettend en het geheele dorp in gevaar kunnen zijn, wijl er slechts eene brandspuit is, op dien oogenblik geen water in de kil was, en de voornaamste leden der plaatselijke overigheid te Hooge-Zwaluwe hun verblijf houden. — [illegible] tusschen de Zwaluwe en ter Heijde een ontzettend groote [illegible], een tegenwoordig zeldzaam verschijnsel. De oudste lieden [illegible] niet, dat een van zulk een groote aan deze kant gevangen [illegible].

— Op den 15den dezer vierde de oud-hoogleeraar en ridder Mr. *J. W. de Crane* te Franeker het vijftigjarig feest zijner benoeming tot hoogleeraar in de welsprekendheid en de geschiedenis aan de toenmalige hoogeschool te Franeker. Des morgens ontving de tachtigjarige grijsaard de gelukwenschingen zijner ambtgenooten, die hem een zilveren vaas, met een toepasselijk latijnsch opschrift, aanboden, voorts de geluk wenschingen van het hoofd van het stedelijk bestuur en van eene deputatie uit het studentenkorps, welk laatste den grijzen hoogleeraar des avonds eene serenade bragt. De feestdag werd met een vriendschappelijken disch besloten, door den feestvierenden hoogleeraar te zijnen huize aangerigt.

— Uit Ameland wordt onder dagteekening van den 13den dezer gemeld:

» Op het berigt dat een schip in de buitengronden was vervallen, reed dadelijk, en wel des nachts om half twee ure, de wagen met de kleinere boot der Noord- en Zuid-Hollandsche Redding-Maatschappij, thans, vermits de ongesteldheid van den heer plaatselijk bestuurder en deszelfs plaatsvervanger, onder het beleid van den heer *R. Schenkel van Nes*, langs het noorder-strand, tot af en aan Hollum, waar zij om half zes ure aankwam. Men moest de ochtend-schemering afwachten en bespeurde toen, dat, op nog wel een uur afstands, in het Borrener Rif, een groot schip in de branding lag. Ten half zeven ure raakte de groote boot, met welke alleen de redding mogelijk was, en die intusschen was aangekomen, in zee, en een uur daarna, bij het schip, hetgeen bleek te zijn *Gloria*, kapitein *F. Söderland*, komende van Finland, beladen met hout en gedestineerd naar Londen.

« De equipagie bestond uit een en twintig man.

» Van dezelve nam de boot acht over, omdat zij, zonder gevaar, niet meer personen tevens kon bevatten. Zij ging naar het strand, en had de verwachting dadelijk zoo veel andere personen te halen als mogelijk was; doch door [illegible] liep de branding zoo hoog, dat er dadelijk aan geen terugkeer te denken was, en men het hoog getijde, tegen den middag, moest afwachten. Inmiddels gelukte het een zeilvaartuig en een visch-aak, uit het Amelander gat gekomen, het schip te bereiken, die de nog overige dertien personen overnamen, en daarmede behouden aan wal kwamen.

» Men roemt zeer den moed en de onverschrokkenheid van den heer *Roelof Schenkel*, reeds gunstig in de Nederlandsche geschiedenis, wegens zijn gedrag bij het vertrek der franschen uit de stad Groningen, bekend, en van de zes overige bootelingen. Terwijl de hulpvaardigheid van den hoog welgeboren heer *J. D. Crommelin van Hekeren*, grietman en strandvonder aldaar, den hoogsten lof verdient."

— Naar men verneemt, is het leggen der fundamenten voor de nieuw te bouwen R. Kath. kerk in het Hooge Westeinde te 's Hage, laatstelijk voor de som van *f* 8,347 aanbesteed geworden, aan den heer *Wijsman*, mr. metselaar, wien boventdien nog eene premie van *f* 500 is toegezegd, wanneer het door hem aangenomen werk vóór of met 15 Januarij 1839 gereed mogt zijn.

— Te Recklingen, nabij Soest, een plaasje in Duitschland aan den Rijn, is, den 12 dezer, de vrouw van een' armen ambachtsman van *vier* kinderen, drie jongens en één meisje, bevallen. Twee kinderen waren den 16 nog in leven; de twee andere zijn dood geboren. De moeder overleefde de geboorte van het vierde kind slechts een uur.

De belgische kamer van vertegenwoordigers hebben eergisteren de discussie over het ontwerp op het zegel voortgezet.

— Ter Antwerpsche Beurs waren gisteren (22 Nov.) genoteerd: Belg. 101⅝; O. Met. 107¼; Sp. Ardoin 16 drie achtste; Passive 5¼; Nap. r. [illegible]¾; Rom. L. 102; Certif. te Antw. 101; Wissel op Amst. en Rott. drie achtste pCt. v.

DE PRINSES *VAN BEIRA* EN *MARIA CHRISTINA*.

(*naar den Quotidienne.*)

Zoodra had men niet vernomen, dat de prinses VAN BEIRA, vergezeld van den prins van ASTURIEN (don CARLOS oudsten zoon) de grenzen waren overgetrokken, of alles is in beweging geraakt, zoo als dit bij groote nieuwstijdingen, bij beslissende gebeurtenissen plaats grijpt; het in het hoofdkwartier geslotene huwelijk heeft aan het ongelukkige Spanje eene koningin gegeven, die het hare zal toebrengen, om een beter lot aan hetzelve te geven. Van uit hare wijkplaats in Duitschland heeft de vorstin, gedurende eenen geruimen tijd het oor geleend aan al de haar uit de Pijreneën overgebragte berigten; zij volgde, in de hoop op betere tijden voortlevende, met belangstelling de lotgevallen van KAREL V (don CARLOS) zoo als die, eerst omringd van enkele getrouwen en vrienden en geene andere steun hebbende dan zijn goed regt, later omstuwd van eene geduchte en talrijke legermagt, het revolutionair bewind bedreigde. De grootharige vorstin deelde in gedachte in de wisselingen der koninklijke zaak; zij verheugde zich over de overwinningen, zij deelde in den rouw bij treurige voorvallen. Eindelijk is zij, als op een teeken der overwinning heengegaan, de vrienden die voor de goede zaak streden, gaan opzoeken, en als eene duif na den zondvloed, is zij als eene bode van vrede en van barmhartigheid na de omwentelingen in het monarchale Spanje verschenen. Alle dagbladen van welke partij ook, hebben de brieven der Vorstin medegedeeld, waaruit zij bleek met een verheven geest en een groothartig karakter toegerust te zijn. Die goede hoedanigheden der nieuwe Spaansche Koningin worden van alomme bevestigd. Juistheid van oordeel, scherpzinnigheid, verhevene denkwijze en geestkracht, heilige zielenijver die groote zaken omvat en met zelfopoffering tot derzelver tot standbrenging volhoudt, deze hoofdtrekken bevinden zich in de Prinses VAN BEIRA. Daar, te midden van eene legermagt brandende van begeerte om nieuwe lauweren te plukken; daar, te midden van een volk, dat doordrongen was van blijdschap, even als in de roemrijke dagen van het oude Castilie; daar bevindt zich die edele vrouw, toegerust met al die krachtvolle hoedanigheden die de groote Koningin gevormd hebben! Wat al roerende belangstelling, met welk een schitterenden stralkrans van eere ziet men de nieuwe echtgenoote van KAREL V omgeven! Welke dichterlijke voorstelling der legitimiteit! Zij, de Prinses VAN BEIRA, wordt der vrouwen glorie; en door haar, worden de vrouwen als zamengesmolten met de belangen der oude Spaansche monarchie! En dan, die andere Koningin; hoe verschillend is haar lot! Wat vindt men rondom haar? Wanorde, vrees, bankbreuk. CHRISTINA, in haar eigen paleis te Madrid eene staatsgevangene, heeft, ter bezoldiging van hare staatkundige misdaad, noch rust noch vrede; tusschen de woedende kreten der revolutie en de overwinningen der legitimiteit geplaatst, wordt zij als het ware tusschen molensteenen bedreigd verpletterd te worden. Angstvol houdt zij zich aan eene haar ontglippende magt, en alles is afgesloten, alles is uitgeput, van stelsel tot stelsel, van kunstgreep tot kunstgreep vervallen; en zij slijt haren tijd nutteloos, om nog overgeblevene verbrokkelingen van haar gezag te vereenigen. Zij gebiedt over onderdanen, die niet meer weten waar zich aan te houden, die uitgemergeld, en van alle illusien en alle hoop beroofd zijn. Teleurstellingen, wraakzuchtigheid, haat, ziet haar wat tegen FERDINANDS weduwe vereenigd is; en zelfs zijn de generaals, die hare laatste toevlugt waren, onderling verdeeld! De Prinses VAN BEIRA heeft voor deze zaak de eenstemmigheid en de steun der voornaamste koningschappen; CHRISTINA heeft tegen zich het monarchaal Europa, dat somtijds eene overweldiging duldt, maar niet gaarne ziet. Gene heeft voor zich de eeuwen; deze het vlugtig oogenblik, dat wel voor eene wijl kan verblinden, maar dat altijd wijkt voor de eeuwige regtvaardigheid. De eene, vertoont zich omringd van al wat krachtvol, grondig en duurzaam in der volken hart gegrift is; de godsdienst der vaderen, en de overgeërfde eer; de andere, om aan de haren wankelenden troon ondersteunende legerknecht ten schoeisel en voedsel te geven, berooft de kerken en doet de klokken smelten; zij heeft de majesteit der eeredienst en de majesteit van achtingwaardige herinneringen beleedigd. De koningin der legitimiteit verbeeldt het oude geloof, de nationale zeden, de ridderlijke overleveringen, alles wat edelmoedig, wat waar, wat maatschappelijk is in den hoogsten graad; de koningin der overheersching is het levend afschijnsel van strafbare kuiperijen van verachting voor het voorledene, van de schending der zedelijke wetten." — De ingenomenheid met de Prinses VAN BEIRA zal die zooveel uitwerken, als de Fransche journalist zich in zijne verbeelding dat voorgetooverd heeft? wij twijfelen er aan; het valt niet te ontkennen, dat de aankomst dier Vorstin in het leger van Don CARLOS eene gewigtig voorval is, maar wanneer zij, aleer tot overwinningen te geraken en op den troon te komen, haren invloed niet weet te gebruiken, om de afschuwelijke moorden tegen te gaan, waarmede de Karlisten, en uit weerwraak de Christinos zich bevlekken; dan zal de verwachting, die men van haar heeft, weldra verdwijnen. Het is eene ontzettende gedachte, dat men in Spanje, door eene verkrachting der wet, door eene misdaad, den triomf der liberale beginselen heeft willen verzekeren. Zonder de uitsluiting van Don CARLOS, ware er mogelijkheid geweest, om zonder bloedvergieting daartoe te geraken; maar nu is de bloeddorst der partijen schrikwekkend; en de ondergang van het ongelukkige Spanje gewis, zoo hoogerhand geene uitkomst schenkt.

BOEKBESCHOUWINGEN.

Proeve eener verzameling van de voornaamste regelen der Nederlandsche versificatie, met aanmerkingen doormengd betrekkelijk den Poëtischen stijl, door voorbeelden en aanhalingen uit vele gezaghebbende dichters en prozaschrijvers gestaafd en opgehelderd; met de omschrijvingen van de meeste dichtsoorten; bijzonderlijk geschikt voor latijnsche en fransche scholen en aankomende onderwijzers. Ter boekdrukkerij van P. STOKVIS, *te* 's Hertogenbosch, 1838, Prijs . . . . *f* 1,50.

De ons onbekende schrijver van het onderhavige werkje heeft, onzes inziens, wel gedaan, met hetgene, dat, zoo als wij uit de voorrede vernemen, aanvankelijk voor zijne leerlingen bestemd was door den druk gemeen te maken, want hoewel wij het bekende: *poeta nascitur non fit* (men moet tot dichter geboren zijn, men kan er niet toe gevormd worden) ten volle toestemmen, meenen wij echter dat dusdanig een boekje van groot nut kan zijn, voor jonge lieden, die zich tot de beoefening der dichtkunst voelen aangespoord en, door het niet kennen der regelen, hunne anders niet van dichtvuur en verbeelding verstoken Muze, als een teugelloos ros laten voortrennen, zoodat men soms alleen uit de eindrijmen hunner voortbrengselen ontwaart, dat hetgene men leest dichtregelen moeten heeten. Eenigen laten zich alsdan door de scherpe critiek, die hunne eerstelingen te beurt valt, uit het veld slaan en wagen zich niet meer op een pad, waarop hunne eerste schreden zoo noodlottig waren. Anderen, zich niet latende ontmoedigen, blijven voortgaan, maar, hoezeer zij van de hun van tijd tot tijd gedane opmerkingen gebruik maken en daardoor de grofste fouten vermijden, ziet men hen, bij gebrek aan eene volledige kennis van alle de regelen der dichtkunst, maar al te vaak tegen de eene of andere dier regelen zondigen. De schrijver heeft dus de zoodanigen voornamelijk aan zich verpligt, door het in het licht geven van de aan het hoofd dezer vermelde theorie der dichtkunst, welke hij, na in de inleiding opgegeven te hebben, wat men eigenlijk door versificatie te verstaan hebbe, in dertien hoofdstukken gesplitst heeft, die ten onderwerp hebben: 1. *de klemtoon*, 2. *de voetmaat*, 3. *de verzen*, 4. *de stemrust*, 5. *de verssnede*, 6. *het rijm*, 7. *het verband der rijmen en verzen door de zamenvoeging of schikking dezer laatste*, 8. *de overspringing*, 9. *de gestalte*, 10. *den letterschok en de ineensmelting*, 11. *de koppeling der verzen en strofen*, 12. *de gedichten in het bijzonder* en 13. *de pligten van dichters, eene waarschuwing voor hunne jonge lezers en eenige algemeene en bijzondere taalkundige aanmerkingen of dichterlijke eigenschappen.*

Uit deze opgave, ziet men, dat hier geen der hoofdpunten van het te behandelen onderwerp is overgeslagen. Dan, niet slechts om deze volledigheid verdient het werkje aanprijzing, maar ook evenzeer om de duidelijkheid en de orde, die er in heerschen, alsmede om de gelukkige keuze der voorbeelden; zoodat het, behalve aan jeugdige beoefenaars der dichtkunst, ook nuttig kan zijn op de scholen, bij het onderwijs in het goed lezen en declameren, waartoe wij het dan ook ruimschoots aan elken onderwijzer durven aanbevelen.

ROBERT DE TWEEDE, *hertog van* Normandië; *eene geschiedenis uit de XIde eeuw, naar het fransch van* LOTTIN DE LAVAL. *Te* Dordrecht *bij* H. LAGERWEY, 1838, *II deelen* 8: 274 *en* 246 *bl.* . . . . . Prijs *f* 5,80.

Reeds vroeger (in 1836) werd door ons verslag gedaan van een werk van denzelfden schrijver, te weten zijne *Maria de Medicis*, behelzende eene geschiedenis uit het tijdvak van LODEWIJK XIII. Hetgeen wij toen aangaande des schrijvers arbeid gezegd hebben,

meenen wij met volle regt ook op den onderhavigen historisch-dramatischen roman te kunnen toepassen. Niet minder levendig zijn deze tafereelen uit de elfde eeuw geschetst; zij stellen ons duidelijk voor oogen de zeden en den geest van dien tijd, waarin nog zooveel ter opheldering van de geschiedenis overblijft. Schoon geen liefhebbers van die soort van historische verhalen, waarin, om den roman, de geschiedenis of de hoofdpersonen die er een rol gespeeld hebben, geweld aangedaan of geheel vervalscht worden, zien wij daarentegen met genoegen zulke romantische voortbrengselen, waar het karakter van tijd, plaats en personen bewaard en veeleer toegelicht wordt; en dien lof meenen wij aan dit nieuwe voortbrengsel van den heer DE LAVAL niet te mogen onthouden. Wat de vertaling betreft, die van dezelfde vaardige hand is, welke de *Maria de Medicis* overbragt, dezelve is los en vloeijend en draagt op nieuw blijken, dat de overzetter voor zijne taak ten volle berekend was. Wij meenen derhalve den ROBERT *de tweede* onbeschroomd te kunnen aanbevelen, en hem een niet minder goed onthaal dan het vroeger vertolkt werk des schrijvers, bij onze landgenooten te mogen voorspellen.

*** De Ondergeteekende heeft de eer het Kunstminnend Publiek te *Breda* te berigten, dat hij, door de verlenging der GORINCHEMSCHE KERMIS, in plaats van *Zaturdag* e. k., op *Woensdag* den 28. *November*, het TOONEEL te *Breda* zal openen met het beroemde Blijspel in 5 Bedrijven: DE BLOEDVERWANTEN of *de terugkomst uit de Oost-Indiën*, van den *Baron* A. VON KOTSEBUE, gevolgd van het LANDHUIS AAN DEN GROOTEN WEG.

De Ondergeteekende opmerkzaam gemaakt dat de HH. Militairen, tot het Garnizoen behoorende, zich, door de Dienstbetrekkingen, niet voor 8 Representatiën kunnen verbinden, zoo heeft hij de eer bekend te maken, dat de Heeren Militairen zich alleen voor ACHT ABONNEMENTS-KAARTJES zullen abonneren, en deze, *na verkiezing*, kunnen gebruiken.

Hij vertrouwd hierdoor volkomen aan het verlangen van HH. Hoofd- en verdere Officieren te voldoen, en hoopt op eene ruime deelneming; zijnde de *Abonnements-Lijsten* aan het Lokaal van den Schouwburg en bij de Uitgevers dezer voorhanden.

De te geven Stukken zullen bestaan in de volgende beroemde Tooneel- en Blijspelen van KOTSEBUE, IFLAND en anderen:

De Bloedverwanten, Blijspel; *De Verwarring*, Blijspel; en *De Onechte Zoon*, Tooneelspel, door VON KOTSEBUE; *De Jagers* Blijspel; en *Het Geweten*, Tooneelspel, van IFLAND; *Don Quichot*, Blijspel; *De Exter en de Dienstmaagd*, Melodrame; *De Joden*, Tooneelspel; *De Matroos*, Tooneelspel.

BREDA,
21. November 1838.

L. F. J. ROSENVELDT.

*** De Ondergeteekende heeft de eer aan zijne geëerde Begunstigers en verdere Ingezetenen dezer Stad bekend te maken, dat hij op heden zijne SLAGTERIJ en WINKEL verplaatst heeft, uit de Torenstraat naar de Lange Brugstraat, B. 250. Hij recommandeert zich in ieders gunst, en verzekert van eene goede en prompte bediening.

BREDA, den 23. November 1838.

P. VAN DEN BROEK.

AANBESTEDING.

Burgemeester en Wethouders der Stad *Breda*, zullen op Donderdag, den 29. November 1838, des middags ten twaalf ure, ten Stadhuize aldaar, aan den minstdoenden, volgens in te leveren gezegelde Billetten van Inschrijving, in het openbaar

AANBESTEDEN:

Het ONDERHOUD van STADS-GEBOUWEN, KAZERNEN, BRUGGEN, HAVENMUREN, WATERTRAPPEN, WATERLEIDINGEN, STRATEN, MARKTEN, PLEINEN en verdere Aangelegenheden, gedurende den Jare 1839, volgens *Tarief*, onder presentatie van perCentsgewijze korting.

De Konditien van Aanbesteding liggen dagelijks, uitgenomen op Zon- en Feestdagen, op de gewone uren, ter lezing op Stads-Secretarij, en nader onderrigt is te bekomen bij den Stads-Architect A. J. F. CUYPERS.

BREDA, den 12. November 1838.

Ter Ordonnantie van Burgemeester en Wethouders voornoemd,

De Secretaris der Stad,
H. W. SCHAUKES.

*** OPENBARE VERKOOPING van eene HOEVE, met GEBOUWEN, TUIN, ZAAILAND, BOSSCHEN en HEIDE, gelegen in de Buitenpoorten der Stad *Bergen-op-Zoom* en onder *Borgvliet*, welke op Woensdag den 12. December 1838, voormiddags ten 11 ure precies, ten overstaan van den Notaris E. J. S. TISSIGARD, ter Residentie *Antwerpen*, zal te Koop worden geveild, en aan den meestbiedende finaal worden toegewezen:

Eene HOEVE, van ouds genaamd de *BALSCHE HOEVE*, thans *GROENENBERG*, bestaande in: HUIZING, SCHUUR, STALLING, TUIN en ERVE, met 5 bunders, 67 roeden, 15 ellen ZAAI- en BOSCHLAND, benevens 11 bunders, 31 roeden, 33 ellen ZAAILAND, BOSSCHEN en HEIDE, gelegen in den 4den Hoek, N°. 32 en 33.

Gemelde GOEDEREN kunnen alle dagen gezien worden, mits zich vervoegende, bij den Pachter derzelve, JAN FRANCIS GOOSSENS.

De Verkoop-Voorwaarde berust bij den Heer L. TIERHOFF, Timmerman te *Bergen-op-Zoom*.

De Verkooping zal gehouden worden ten herberge genaamd *de Kroon*, bij BULLENS, binnen de Gemeente *Capellen*, (Provincie *Antwerpen*) op den bovengenoemde dag en uur.

*** Door BROESE & COMP., te *Breda*, is alom de Inteekening geopend en verzonden het uitvoerig *Prospectus* eener onderneming getiteld:

Militaire Bibliotheek, of verzameling van belangrijke MILITAIRE WETENSCHAPPELIJKE WERKEN van voorname Schrijvers.

In *eene serie* van 10 deelen, tegen den prijs van *f* 31,80, (zijnde ruim 30 pCt. minder dan de oorspronkelijke uitgaven), betaalbaar met *f* 1,50 's maands.

Deze Serie zal bestaan uit de volgende Werken:

I. TAKTIEK DER DRIE WAPENS, INFANTERIE, KAVALLERIE EN ARTILLERIE. Naar het Hoogduitsch van HEINRICH VON BRANDT, Majoor bij den Generalen Staf in Pruissische dienst, door J. J. VAN MULKEN, Kapitein der Infanterie, bij de Koninklijke Militaire Akademie. . . . . *f* 2,40.

II. WERKDADIGE STRATEGIE VAN C. VON DECKER. Uit het Hoogduitsch vertaald door J. C. VAN RIJNEVELD, Kapitein der Artillerie, bij de Koninklijke Militaire Akademie. . . . *f* 1,40.

III. DE KLEINE OORLOG IN ZIJNE VERSCHILLENDE BETREKKINGEN. Naar het Hoogduitsch van HEINRICH VON BRANDT, Majoor bij den Generalen Staf in Pruissische dienst, door J. J. VAN MULKEN, Kapitein der Infanterie bij de Koninklijke Militaire Akademie. Verrijkt met drie Plans. . . . . *f* 2,40.

IV. TERREINLEER. Bewerkt door D^r. F. A. O'ETZEL, Majoor bij den Generalen Staf in Pruissische dienst. Uit het Hoogduitsch vertaald. naar de tweede Uitgave, door G. A. VAN KERKWIJK, Kapitein-Ingenieur, bij de Koninklijke Militaire Akademie. Verrijkt met drie Plans. . . . . *f* 2,25.

V. BIJDRAGE TOT DE KENNIS DER VERSTERKINGSKUNST, met een Aanhangsel, bevattende opgaven, aanteekeningen, enz. voor de verschillende wapens, door J. G. W. MERKES, 1sten Kapitein Ingenieur enz. enz. (Groot form. met 18 uitslaande tabellen. . . . . *f* 2,50.

Voorts de voornaamste veldtogten uit de beroemde nagelaten werken van den Generaal CARL VON CLAUSEWITZ over den oorlog en de oorlogvoering, bestaande in de volgende:

VI. DE VELDTOGT VAN 1796 IN ITALIE. . . . . *f* 4,00.

VII. DE VELDTOGTEN VAN 1799 IN ITALIE EN ZWITSERLAND. (In het oorspronkelijke 2 8vo. deelen). 1ste tot 5de Afdeeling. . *f* 4,00.

VIII. Idem het 2de Deel. 6de tot 9de Afdeeling. . . . . . *f* 3,70.

IX. DE RUSSISCHE VELDTOGT VAN 1812.

Uit te geven in één Deel met:

DE VELDTOGT VAN 1813 TOT AAN DEN WAPENSTILSTAND. MET EEN AANHANGSEL, HISTORISCHE BOUWSTOFFEN VOOR DE STRATEGIE BEVATTENDE, WELKE UIT DEZEN VELDTOGT GETROKKEN ZIJN. . *f* 4,50.

(*Van dit deel, als naar veler meening de belangrijkste veldtogten bevattende, zal het eerst eene vertaling het licht zien.*)

X. OVERZIGT VAN DEN VELDTOGT VAN 1814 IN FRANKRIJK. MET EENE STRATEGISCHE KRITIEK VAN DIEN VELDTOGT. *Uit te geven in één Deel met:* DE VELDTOGT VAN 1815 IN FRANKRIJK. *f* 4,60.

Het is Bovengemelden een streelend genoegen, na weinige dagen afzending van het *Prospectus*, reeds eenen bijval in deze hunne onderneming te ondervinden, en met zulk een aanzienlijk getal Inteekenaars zich vereerd te zien, dat zij het voorgenomen plan van Uitgave der *Militaire Bibliotheek* als zeker kunnen aankondigen. Reeds is de Russische Veldtogt van 1812 en 1813 tot aan den Wapenstilstand van den Generaal CARL VON CLAUSEWITZ ter perse en de overige Deelen zullen geregeld volgen.

De Uitgevers bevelen deze Nieuwe Onderneming verder aan het Militaire Publiek aan.

De namen van VON DECKER, VON BRANDT en VON CLAUSEWITZ etc., zijn bij het Nederlandsche Leger met roem bekend, en zij hopen alzoo door deze Uitgave bij te dragen om den Officier zijne Bibliotheek langs eenen goedkoopen en gemakkelijken weg met de onontbeerlijkste Krijgslektuur te doen voorzien.

Alle Hoogduitsche Militaire Tijdschriften hebben met den grootsten lof van den arbeid des Generaals VON CLAUSEWITZ gewaagd. De Pruissischen Majoor der Genie L. BLESSON zegt in de *Pruissische Litterarisch Zeitung*:

„Het bovengenoemde werk zal eene nieuwe afdeeling in de krijgswetenschap daarstellen, of beter gezegd, het geeft dezelve een burgerregt onder de overige wetenschappen. Men heeft tot heden afzonderlijke regelen voor de krijgskunst te zamengesteld, die zich langzamerhand van de hoogte van het handwerk tot op die van kunst opgebeurd hebben; maar nog was het verheven standpunt niet bereikt, waarop deze kunst tot grondslag eener wetenschap konde gelegd worden. De generaal VON CLAUSEWITZ is de eerste geweest, die, door eenen diep wijsgerigen blik gesterkt, het zich ten taak stelde, om de eigenlijk gezegde wetten te bepalen en daarmede den grondslag voor de krijgswetenschap te leggen. Het daarnaar streven geeft aan dit werk eene eigene kleur, een geheel eigenaardigen hoogst opmerkelijken stempel. . . .

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.